

Forum Ecclesiasticum

In Quo Jus Canonicum Universum, Librorum Ac Titulorum Ordine Per Quæstiones Et Responsa, Tam Canonistarum Veterum & Recentiorum, quàm Legistarum, in iis, quæ Utrique Juri, Canonico Et Civili Communia Sunt, Authoritate stabilita, Methodo clara & facili explanantur

Leuren, Peter

Moguntiae, 1719

Quæst. 361. Ex qua culpa teneatur conductor, dum res locata apud istum perit aut deterioratur, aut etiam ad casus fortuitos citra suam culpam euenientes.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73957](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73957)

contribut. c. II. num. 177. de ratione tamen coloni partiarum decimarum de utraque coloni & domini portione sunt praestanda; & sic, antequam fructus inter illos dividantur, solvenda. Lauterb. *cit.* §. 101. *citatis c. 26. de decim.* Caroc. *ubi ante. num. 9. &c.* Circa metata (Einquartierungen Durchmarschen) eorum sumptus, seclula conventionione & consuetudine, si sint mediocres, ad conductorem spectant, si graviore, inter hunc & locatorem dividendi. Muller. *loc. cit.* Lit. β. cum Mevio. si leviores, id est, nuda hospitatio & domus praebitio, ferre eos debet conductor. l. 2. *C. de metat. & epidem.* Franzk. *h. t. num. 173. & seq.* Tabor. *ad cit. tit. Cod. p. 2. c. 3. num. 19.* Carpz. *p. 2. c. 37. def. 13.* Muller. *loc. cit.* distinguunt tamen alii, ita ut, si metata sint temporaria ad unum alterumve diem in transitu exercitus concessa, spectet ad conductorem; cum nuda hospitatio sit onus domus & habitantium servitus fumantibus imposita, ut Gothefred. *in l. si quis. C. de metat. & epidem.* Bartol. *in l. rescripto. §. sciendum. ff. de muner. & honor. idque, etiamsi praeter hospitationem non nihil sumptuum faciendum à conductore, qui hoc damnum tanquam infortunium aequo animo ferre debet per l. 15. & 25. h. t. & ibi Brunnem. & Franzk. Muller. LL. cit. ubi vero metata sunt diuturna ordinata ratione distributa, nimirum dum stativa aliquem tractum temporis habent, etsi hospitationis onus communiter AA. adscribant locatori, subdistingendum tamen hoc ipsum censent alii, ita ut nudam hospitationem praestare teneatur conductor solus, modò is per eam non impediatur plane in habitatione; sumptus verò metatorios locator quam sententiam tanquam aequiorem tenent apud Muller. *loc. cit.* Franzk. *loc. cit. num. 174.* Tabor. *de metat. num. 2. c. 3. ib. 19.* Carpz. *p. 2. c. 37. d. 15.* quamvis circa dictos sumptus aliter censent Mev. ut videre est apud, Muller. qui mediam viam se inire dicit cum Carpz. *loc. cit. num. 3.* ita ut discrimen faciendum inter locationem factam tempore pacis & factam tempore belli: & in priori casu sumptus ex superveniente bello hospitationis nomine factos conductor à locatore repetere possit. l. 9. *C. de metat. & epid. l. hi penes. C. de agricol. & cens.* eò quòd horum sumptuum distributio non respiciat conductoris personam, sed ipsam domum, quam is inhabitat; adeoque ejus dominus tanquam verus possessor, non detentator seu conductor hoc onere gravandus. in posteriore casu praescindendo à speciali conventionione desuper, si adhuc re conducta conductor frui potest, & sumptus faciendi sint modici, non repetuntur à locatore; cum conductor statum illum, qui tempore conductionis fuit, non ignorans, censetur hunc casum in se recepisse. Arg. *c. qui bona. §. 6. ff. de damn. infest.* citatque pro hoc Muller. Gail. *l. 2. obs. 23. num. 21.* Roland. à Valle. *vol. 1. conf. 9. num. 25.* Fabr. *in Cod. l. 4. tit. 4. def. 30.* Carpz. *l. c. & alios.**

Quest. 359. An & qualiter locator teneatur manifestare vitia rei conducendae occulta conductori?

R Esp. sicut ferè supra dictum de venditione, tenetur ea illi manifestare, ita ut si ex vitio non manifestato sequatur damnum, aut res minus utilis evadat, teneatur ad restitutionem mercedis acceptae (quod videtur intelligendum pro rata utilitatis deficientis, dum res non redditur per hoc

omnino inutilis) & damni refarcitionem & interesse. l. 19. ff. *h. t. juncta l. tenetur. §. sed si vas. ff. de act. empti.* Nav. *in man. c. 17. num. 196.* Sylv. *v. locatio q. 18.* Molin. *d. 494.* cum communi. Exemplificatur hoc ipsum in *cit. l. 19. §. 1.* in eo, qui sciens locavit palca, in quibus herba nociva Ab aliis in eo, qui alteri locavit equum assectum se in aquas dimittere; hic enim tenetur merces ex inde perditas aliaque damna inde secuta refarcire, si conductorem desuper non monuerit. Si tamen locator ipse vitium ignoravit, tenetur ad solum pretium, & non ad interesse. *cit. l. 19. juncta l. 15. 33. & 34. ff. h. t.* Molin. *loc. cit.* Bonac. *de contract. d. 3. q. 7. p. 3. num. 3.* nisi tamen rem locatam carere vitio expresse affirmavit, & pro tali locavit; tunc etiam ignorans tenetur conductori ad omnia damna ex tali occulto vitio secuta. *l. tenetur. §. sed si vas. ff. de act. empti.* Molin. *loc. cit. num. 5.* cum communi. Quòd autem ad eadem teneatur locator, etiam dum bona fide ignorans dolium aliudve vas vitiosum locavit, est ex speciali dispositione *cit. l. 19.* juxta dicta supra praesumentis in locatione doliorum vitiosorum adesse ignorantiam culpabilem; cum attendere debeat, qualia vasa (utpote in quibus frequenter vitium latere solet) elocet, quam tamen hujus legis praesumptionem culpa ignorantis, dum haec revera abest, non procedere in foro interno, cum Molin. Bonac. & ut ait cum communi, affirmat Reiffenst. *h. t. n. 36.*

Quest. 360. Qualiter conductor re locata uti debeat?

R Esp. primò in genere: debet uti re locata ut bonum patremfamilias decet. Struv. *in ff. h. t. ib. 14.* alias tenebitur ad interesse & omne damnum praestandum locatori. Sic qui equum conduit ad vecturam, & justo plus onerat, ut deterior reddatur, tenetur. *l. aquila, & interdum etiam ex locato, si ultra conventum pondus eum onerat. l. 27. §. 23. ff. ad leg. Aquil. §. 1. 30. §. 2. ff. locati & ibi Bartol. Muller. ad Struv. loc. cit. Lit. v.* idem est de eo, qui equum flagris & fustibus cedit, aut insolita agitatione debilitat, cum equus conductus debito modo regendus juxta *l. 1. C. de cursib. publ.* ac proinde tenetur ad solutionem equi & damni aestimationem. Perez *in Cod. tit. ne quid oner. publ. impon. n. ult.* Muller. *loc. cit.*

2. Resp. secundò: conductor tenetur re locata uti non ad alium usum, quam super quo in locatione conventum. *l. jumenta ff. de furt. & si sine rationabiliter praesumpto domini consensu citatur re aliter; v. g. equo conducto ad equitandum ad vehendum, & conducto ad iter Viennense utatur ad iter Romanum, tenetur ex locato.* Bonac. *de contract. d. 3. q. 7. p. 3.* Muller. *loc. cit.* vel etiam, si equus locatus eo pacto, ut non nisi octo milliaria de die perageret, & peractis 12. deterioratus vel mortuus est. De Lugo. *de f. & 7. d. 29. num. 65.*

Quest. 361. Ex qua culpa teneatur conductor, dum res locata apud illum perit aut deterioratur, aut etiam, ad casus fortuitos citra culpam suam eventientes?

R Esp. primò: tenetur ad omne damnum refarcendum quod ejus dolo vel culpa lata vel

levi

levi (sive ea) commissa in faciendo sive in omit-
tendo) evenit locatori ex amissione vel deteriora-
tione rei locatae, competique huic exinde actio lo-
cati contra conductorem. *l. 5. §. 2. ff. commodati. l. 23. ff. de reg. jur. l. 13. l. 3. ff. l. 29. C. b. t.* Sic si do-
lo culpave lata aut levi conductoris serax, fenestras,
fornax, ostia &c. confringantur, perdantur per-
eant, vel etiam domus conflagret, debet, suis
sumptibus reparare, aut alio modo pro damno per
hoc illato locatori satisfacere. *Azor. l. 8. c. 7. q. 1. Molin. 494. num. 1. Laym. l. 3. tr. 4. c. 22. n. 6. Pirh. h. t. num. 18.* & alii communiter. Idem est,
dum conductor vinearum vel praxii ob negligentiam
cultura minus utilem reddit ad fructus ferendos;
v. g. nimia putatione reddendo vites infecundas
pro anno insequente. De Lugo, *loc. cit.* Item si
culpam illius seu negligentiam praescripta est contra
praedium servitus. Item, si cautionem de damno
infecto exigere aut dominum, ut ipse hoc faceret,
monere neglexit. *l. 11. §. 2. ff. h. t. de Lugo. loc. cit. Lauterb. h. t. §. 118.* Item si tertio inferenti
damnum rei locatae non restitit, ubi potuit. *l. 13. §. 7. l. 4. ff. h. t. Lauterb. §. 119.* Lugo, *loc. cit.*
idque etiam, dum tertius ille fuit inimicus con-
ductoris & ex odio illius damnum illud intulit. *l. 25. §. 4. ff. h. t. Lauterb. §. 119.* Muller, *loc. cit. Lit. J. nisi*, ut de Lugo ipse causam dederit inimi-
citia. Cum autem durum sit, etiam pro damno
ab inimicis suis illato satisfacere, suadet. Muller,
cum Stryck, *de cautel. contract. f. 2. c. 9. th. 19.*
ut conductor sibi in locatione consulat pacto, quod
nolit teneri de damno a malis hominibus inimicis
suis illato. Item tenetur ex culpa, quam commisit
in eligendis & inducendis in rem locatam famulis,
quorum dein improbitate osecantia &c. factum
damnum in re locata; secus est, seu non tenetur
praestare culpam famulorum, domesticorum, libe-
rorum & similibus quorum opera & ministerio uti-
tur, dum in eligendis iis, observando & inquirendo
in eorum mores culpam non admittit. *l. 11. ff. h. t. l. 27. §. 9. ff. ad leg. aquil. Caroc. de locat. p. 4. q. 14. num. 40. Berlich. p. 4. concl. 25. num. 110. Carpz. p. 4. const. 17. def. 14.* & alii, quos citat
& sequitur Lauterb. *h. t. §. 120.* unde Azor. *l. c. q. 4.* infert, conductorem non teneri de damno pro-
veniente ex culpa servi aliam boni & diligentis.
Quamvis C. de Luca, *de locat. d. 11. num. 5.* dicat
simpliciter, culpam commissam a famulo in officio,
cui praepositus a domino, adscribendam domino,
quin & Engels, *h. t. cum Gail. l. 2. obs. 21. num. 6.*
putat conductorem de damno culpa servi illato
nunquam teneri, nisi delinquat circa officium ei a
patrefamilias commissum. Verum conformius ju-
ribus citatis videtur, teneri illum ex culpa servi,
sive hic delinquat circa speciale suum officium sive
non; modo in deligendo servo negligens & culpa-
bilis fuerit conductor. Reiffenst. *h. t. num. 65.* Por-
ro in dubio, num ex dolo culpa lata vel levi con-
ductoris res locata perierit vel deteriorata sit, ut is
teneatur ad omnia damna resarcienda, necesse est
locatorem probare hanc culpam admittam a con-
ductore, ita ut is hoc non probato absolvatur ab
omni obligatione resarciendi damna. Ita Mascard.
concl. 468. num. 9. dicens esse sententiam veram
& communem. Menoch. *de arb. jud. cas. 390. n. 9.*
Mynsing. *cent. 6. obs. 88.* Laym. *l. 3. tr. 4. c. 22. num. 7.* Gail. *l. 2. obs. 21.* &c. quos citat & sequitur
Reiffenst. *h. t. num. 68.* contra Imol. *in l. si do-
mus. ff. de legat. Fachin. l. 1. contrav. c. 87.* apud
Masc. *loc. cit.* docentes incumbere onus probandi,

R. P. Lew. Jur. Can. Lib. III.

quod casus; v. g. incendium non evenerit sua suo-
rumque culpa lata vel levi. Siquidem probatio
juxta *l. 2. ff. de prob. §. l. 4. C. de edendo.* incumbit
actori, qualis in praesenti est locator. Adde, quod
cum culpa non praesumatur juxta communissimam
(quamvis id intelligendum de iis, quae ordinariè
sine culpa fiunt, dicant adversarii) ad probandam
eam non intervenisse adigendus non est conductor.
Ad fundamentum verò in contrarium adversario-
rum, nimirum quod locator praesumptionem ju-
ris (vi cuius onus probandi rejicitur in adversa-
rium) habeat pro se; v. g. in casu incendii; cum
id ordinariè accidat ex culpa inhabitantium. *l. si
vendita. ff. de peric. §. commod. rei vendit.* respon-
det citatis Menoch. & Masc. Reiffenst. *num. 63.*
intelligendam hanc praesumptionem de culpa levissi-
ma, ex qua non tenetur conductor. Sed quid-
quid sit de hoc, etsi incendia & similia contingant
ex culpa & negligentia fervorum & domesticorum
plerumque; ex culpa tamen eorum non tenetur do-
minus secundum dicta si in iis deligendis negligens
sit. Sed neque, ut volunt adversarii, ea probatio
incumbit conductori ex eo, quod difficillimum sit
& impossibile locatorem probare ea, quae fiunt in
domo, quam ipse non inhabitat, cum media pro-
bationis ei non desint; dum requirere potest Judi-
cem, ut is domesticos & vicinos jurato interroget
super origine incendii; eò quod id ipsum etiam abs-
que eo spectet ad officium Judicis. Reiffenst. *num. 71.*
ex Engels. *h. t. num. 7.* addens ex hoc conclu-
dere Menoch. *loc. cit. num. 11.* tam conductorem
quam ejus domesticos aliosque omnes ab omni ob-
ligatione compensandi aliisque poenis immunes esse,
si aliunde non constet, nec locator probare potest,
unde vel ex cujus culpa acciderit incendium, praeser-
tim ob varietatem inhabitantium domum, aut il-
luc tanquam ad hospitium publicum divertentium.

2. Resp. secundò: regulariter loquendo, non
tenetur conductor ex culpa levissima. Cum in con-
tractibus, qui fiunt in gratiam utriusque; ut hic
contingit, dum locator pro re locata mercedem,
conductor pro mercede ulum rei consequitur, ex
culpa levissima nulla datur obligatio Arg. *l. si cer-
ro. ff. de commod. Azor. Molin. Pirh. LL. cit. Laym.
loc. cit. 4. Less. l. 2. c. 24. num. 30. C. de Luca.
loc. cit. d. 7. num. 4.* His non obstante, quod §. 5.
Inst. h. t. a conductore talis custodia desideretur,
qualem diligentissimus paterfamilias suis rebus ad-
hibet. Quia vel lex loquitur de casu extraordina-
rio, de quo mox; vel, ut melius Azor. *loc. cit. q. 3.*
Pirh. *num. 19.* Reiffenst. *num. 61.* & alii com-
muniter, ponitur hic superlativus pro positivo, uti
id non raro in jure usitatum teste Alciato. *in l. pro-
ximis. l. illa verba. l. in vulgari. ff. de V. S. Dixi*
tamen: regulariter loquendo: quia excipiuntur ab
aliquibus res valde pretiosae locatae Laym. *l. c. q. 4.* aut
etiam res, quae ex natura sua in sui custodia exactis-
simam diligentiam requirunt, Lauterb. *§. 121. ci-
tata l. 25. §. fin. ff. h. t. v. g. conductus ad defe-
renda vitrea. l. si merces. ff. h. t. De Lugo. d. 29.
num. 65.* uti etiam, si quis diligentiam (intellige
signanter) promiserit, aut etiam eam culpam le-
vissimam in se receperit. Item si artifex peritus
suscipiens ab alio materiam. (praecipue pretiosam;
v. g. gemmam) ad faciendum ex ea aliquid, tenetur
adhibere diligentiam exactissimam in ea tractanda
& custodienda, & sic tenetur de culpa levissima per
l. 9. §. penult. l. 13. §. 5. l. 25. ff. h. t. cum hic operas
suas locasse videatur. Pirh. *l. c. Lauterb. l. c.* citatis
Frantz. *h. t. n. 20.* & Hahn, *ad Wesenb. h. t. n. 14.*

G g 2

3. Resp.

3. Resp. tertio: non tenetur conductor ad casus merè fortuitos citra ejus culpam eventientes. *l. 11. §. 3. l. 13. §. 1. h. t. Laym. loc. cit. num. 6. Molin. d. 494. num. 1. Pirh. h. t. num. 18. Muller. h. t. th. 14. Lit. Z. cum communi. quæ enim fortuitis casibus, qui prævideri nequeunt, accidunt damna, nullo bonæ fidei iudicio præstantur. l. 6. C. d. pignor. adl. & cum nemo obligetur de his, quæ in potestate sua non sunt. l. 3. de condit. & demonst. Nihilominus in iure excipiuntur casus, in quibus ad casus fortuitos præstandos tenetur. Primo si nominatim casus fortuitos præstandos in se recepit conductor (uti potest, cum quilibet juri suo renunciare, & periculum, ad quod lege non tenetur, in se recipere possit. *l. si quis. ff. h. t.*) tunc enim vi pacti talis ad omnes casus præstandos tenebitur. C. de Luca. de locato d. 7. num. 10. de Lugo. Pirh. Muller. Lauterb. §. 122. dico: ad casus omnes; cum casus fortuitos omne id comprehendat, quod sine culpa nostra præter expectationem & solitum naturæ ordinem contingit, adeoque recipiens casum fortuitum, de insolitis quoque sensisse præsumitur. *l. fistulas. §. ult. C. de contrab. empt. l. ex. conducto. h. t. Faber. in Cod. l. 4. tit. 42. def. 2. Bachov. ad Treutl. vol. 1. disp. 29. th. 6. Lit. h. quos citat & sequitur Muller. loc. cit. item Lauterb. h. t. §. 22. Secundo, ubi culpa præcessit casum, vel non servando pacta, vel utendo re ad usum non destinatum. *l. videamus. §. si hoc & §. fin. l. queritur. ff. h. t. sic v. g. si locator convenerat cum conductore, ne ignis in re locata V. g. stabulo accenderetur, & illud igne in hoc accenso combustum sine nova culpa conductoris, tenetur is ad damnum resarciendum. De Lugo. loc. cit. idem est, si equus conductus at iter trium dierum conficiendum, & conductor eo usus ad iter quinque dierum, & quinto die fulmine ictus interiit, vel aliàs ex inde mortuus est Lauterb. §. 122. Tertio ratione moræ, quia nimirum conductor fuit in mora rem restituendi statuto tempore, illam invito locatore retinendo. *l. quod te ff. si certum petat. l. in Asia. ff. depositi. C. de Luca. l. c. citans Gloss. in cit. l. videamus. v. suo nomine. Salyc. in l. in iudicio. C. locati. num. 5. Molin. cit. d. 494. Observandum tamen, quod asserit C. de Luca. hæc duo postrema non procedere in simplice mora, vel simplice alteratione usus rei ita generaliter & absolute sumptis fed requiri, ut mora vel alteratio usus dederint casui fortuito occasionem sine illis non eventuro, si nimirum res debito tempore restituta, vel usus rei alteratus non fuisset.****

Quest. 367. Quænam sit obligatio locatoris operarum?

1. **R**esp. primo in genere: locator operarum juxta tenorem conductionis ex iustitia tenetur præstare operas & labores, ita ut pro rata laboris debiti omitti vel neglecti, quatenus non pervenit ad gradum infimum laboris iusti, pro ut limitat Reiffenst. *h. t. num. 86. teneat mercedem non recipere, vel jam acceptam restituere. Nav. man. c. 17. num. 197. Sylv. v. locatio q. 12. Bonac. de contr. adl. d. 3. q. 7. p. 4. num. 1. Molin. & alii cum communi Arg. l. 15. §. 6. ff. h. t. l. fin. C. de conduct. ob caus. Item locator operarum & industriae malè operam exercens, tenetur conducenti ad interesse, seu quanti interest operam esse bene & diligenter præstitam. C. de Luca, de locat. & conduct. d. 13.*

*num. 2. cum commun. regulando tamen, ut addit, obligationem majoris vel minoris diligentia ex qualitate operis suscepti, quantitate mercedis & consuetudinis ad effectum inspiciendi, an solas partes diligentis vel etiam diligentissimi operarii & periti præstare teneretur. pro quo citat. l. si merces. §. columnam. ff. h. t. l. in iudicio. C. eod. Surdum conf. 61. num. 16. Spadam. conf. 262. num. 7. & conf. 263. num. 1. vol. 2. Hinc mercede conductus ad opus faciendum, si illud ob imperitiam suam, vel ob non adhibitam competentem in qualitate vel quantitate materiam aliàmve ob causam sua culpa lata vel levi imperfecte & vitiosè confecit, ad interesse & damna resarcienda tenetur. l. 24. & l. ea lege. ff. h. t. Molin. d. 494. n. 10. cum communi; v. g. qui operas locavit ad ædificium suis expensis & certo tempore perficiendum, si postea comperiat vitiosum ob defectum materiæ vel nimiam festinationem de Lugo. de 7. & 7. d. 29. num. 66. quin etiam, ut dictum quæst. præced. artifex, qui peritiam proficitur, in re elaboranda diligentiam exactissimam, & hinc culpam etiam levissimam præstare tenetur. l. 25. §. 7. l. 9. §. penult. l. 13. §. 3. ff. h. t. cum censeatur in se utramque recepisse. Muller. h. t. th. 20. Lit. d. dum aliàs in simplice locatione operarum ex natura contractus nihil ultra culpam levem præstatur; quia contractus ille est ad utilitatem utriusque initus, ut idem cum Carpz. p. 2. c. 39. def. 24. & Barbol. ad Treutl. vol. 1. d. 29. th. 6. Lit. c. Quod tamen addit Muller. loc. cit. nimirum artificem non excusandum, quòd suam peritiam adhibuerit, vel etiam, quòd omnem dexteritatem impenderit nisi talis adhibita, qualem in illa arte ulli præstare possibile, hoc inquam nimis rigidum videtur. Porro qui operas suas locavit ad faciendum aliquid, non obligatur ad præstandas eas per seipsum, sed potest eas præstare per substitutum, seu alium æquè bonum artificem Muller. l. c. n. a. citans Azo. in sum. c. h. t. num. 6. nisi tamen industria personæ fuerit electa. Idem cum Perez. in Cod. h. t. num. 11. in quo casu obligatio operarum non transit ad hæredem locantis; cum in hoc non eadem industria reperitur. Molin. de 7. & 7. rr. 2. disp. 489. num. 4. quem citat Muller. quamvis etiam absolute obligationem facti transire ad hæredes locantis factum dicatur *l. 13. C. de contr. abenda stipulation. ubi sancivit Imperator stipulationem in faciendo constituentem ad hæredes transmitti; cum promissa ab uno etiam ab alio expediri possint, & defunctus cum hærede videatur una eademque persona. Quod tamen de factis intelligendum ait Muller. loc. cit. Lit. Z. quæ ab aliis commodè præstantur; v. g. de domo suis sumptibus construenda, de re vehenda &c. cum hæc, etsi per ipsum hæredem in persona fieri nequeant, possint tamen fieri ab alio per hæredem pecunià ad hoc conductum. Secus verò sit, si sint ejus generis, ut ab aliis impleri nequeant, de iis enim *cit. l. 13. intelligenda non sit, ut Perez. loc. cit. num. 17. Brunem. ad cit. l. 13. Cephal. conf. 63. num. 15. quos citat Muller. De cætero locatores operarum suarum pro custodiendis gregibus seu pastores non nisi de lata vel levi culpa, dum animal perit vel perditur tenentur ad restitutionem. l. si quis fundum. §. 4. ff. h. t. sic etiam, dum operæ circa rem vel materiam alienam præstari debent, ut opus ex inde fiat; v. g. si sartori committatur pannus, ut vestem ex inde conficiat, tenetur locator***